

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa,

10 V. 2012

RPO-681173-II-704/11/MM

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości
Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

W drugim półroczu 2011 r. pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzili w jedenastu dużych zakładach karnych i aresztach śledczych czynności mające na celu ustalenie, jak jest realizowane prawo osadzonych (skazanych i tymczasowo aresztowanych) do telefonicznego kontaktowania się z obrońcą oraz pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym. Badania w tym zakresie przeprowadzono w jednostkach penitencjarnych okręgu lubelskiego (ZK we W., ZK w Ch., ZK w O. L. i AŚ w L.), okręgu wrocławskiego (ZK w W., ZK Nr 1 we W. i AS we W.), okręgu gdańskiego (ZK w Sz., AŚ w G.) oraz w AŚ w K. i AŚ w K..

Analiza informacji uzyskanych w trakcie tych badań pozwala na stwierdzenie, że uregulowanie prawne tego zagadnienia jest niepełne. Zawarto je w art. 102 pkt 7 k.k.w., stanowiącym, że skazany ma prawo do komunikowania się z obrońcą, pełnomocnikiem oraz w art. 8 § 3 k.k.w. który nakazuje aby jego rozmowy telefoniczne z obrońcą oraz pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym nie podlegały kontroli. W odniesieniu do tymczasowo aresztowanych ma tutaj zastosowanie art. 215 § 1 k.k.w., zgodnie z którym tymczasowo aresztowany ma prawo do porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie.

Kwestią podstawową, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w obowiązujących przepisach, jest udzielenie przez ustawodawcę odpowiedzi co do częstotliwości i godzin w jakich można te rozmowy prowadzić, jak i czasu ich trwania. Zarówno Rzecznik, jak i Dyrektor Generalny Służby Więziennej nie kwestionują, iż rozmowy telefoniczne z tymi podmiotami nie mogą być limitowane co do czasu ich trwania, choć zasada ta nie wynika z obowiązujących przepisów. Różne stanowiska prezentowane są natomiast w kwestii tego, w jakim czasie te rozmowy mogą być prowadzone. Według Dyrektora Generalnego Służby Więziennej rozmowy telefoniczne z podmiotami, o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w. winny być prowadzone tylko w godzinach pracy administracji (pismo z dnia 24 marca 2010 r.; BDG-070-32/10/205), cyt. „rozmowy telefoniczne prowadzone przez skazanego z obrońcą są częścią czynności procesowych realizowanych w ramach postępowania przed organami wymiaru sprawiedliwości i powinny podlegać takim samym, jak widzenia, unormowaniom tzn. realizacja ich winna następować w godzinach urzędowania administracji, i analogicznie do zasad udzielania widzeń w ramach czynności procesowych na terenie jednostki penitencjarnej (przedstawienie legitymacji służbowej), po uprzednim ustaleniu, że osobą, z którą skazany rozmawia jest jego obrońca". W przytoczonej odpowiedzi *de facto* Dyrektor Generalny Służby Więziennej powołuje się na zasadę określoną § 102 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności (Dz. U. z 2004 r. Nr 15, poz. 142).

Z takim stanowiskiem nie można się zgodzić, gdyż nie znajduje ono oparcia w obowiązujących przepisach i jednocześnie ogranicza możliwość prowadzenia rozmów telefonicznych z podmiotami, o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w. Trzeba zauważyć, iż godziny pracy administracji to generalnie 7.30-15.30, a zatem bardzo często godziny, w których skazani nie mogą nawiązać kontaktu telefonicznego ze swoimi pełnomocnikami ze względu na wykonywanie przez nich zadań w sądzie czy też innych organach. W mojej ocenie, zasada określona w § 102 ust. 3 rozporządzenia nie może mieć zastosowania do rozmów telefonicznych, bowiem jako czynność faktyczna nie wymaga od Służby Więziennej, takiego zaangażowania logistycznego jak umożliwienie dokonania czynności procesowej na terenie jednostki penitencjarnej i zasadą przy wykonywaniu rozmów

telefonicznych z tymi podmiotami winno być ich umożliwienie pomiędzy apelem porannym a wieczornym.

Przepis art. 8 § 3 k.k.w. w kwestii kontroli wskazanych rozmów jest jednoznaczny i jego zapis nie budzi wątpliwości, brakuje jednak przepisów gwarantujących jego skuteczne wykonanie. W praktyce rozmowy telefoniczne z podmiotami wskazanymi w art. 8 § 3 k.k.w. odbywają się z tych samych aparatów telefonicznych, z których realizowane są pozostałe rozmowy podlegające kontroli. Skazany, a także jego pełnomocnik nie ma żadnych gwarancji, iż rozmowa z obrońcą lub pełnomocnikiem jednak nie jest kontrolowana. Mając na uwadze wagę tajemnicy adwokackiej i radcowskiej zasadnie należy oczekiwać regulacji prawnych, które w praktyce wyeliminowałyby podejrzenia, iż rozmowy telefoniczne z tymi podmiotami są kontrolowane.

Sygnalizowane problemy będą aktualne również w kontaktach telefonicznych osób tymczasowo aresztowanych z obrońcą oraz pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym. Pragnę przypomnieć, iż w pismach z dnia 5 maja 2010 r. i 28 czerwca 2010 r. (DL-P-I-0760-6/10) Minister Sprawiedliwości przedstawił stanowisko, zgodnie z którym wynikający z art. 217c k.k.w. zakaz prowadzenia rozmów telefonicznych przez tymczasowo aresztowanych nie ma zastosowania do ich kontaktów telefonicznych z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym, o których mowa w treści art. 215 § 1 k.k.w. Jednocześnie jak wskazano w pismach zostały podjęte odpowiednie działania legislacyjne, które do chwili obecnej nie przyjęły formy projektu nowelizującego k.k.w. w tym zakresie.

Prowadzone w tej mierze czynności sprawdzające, a także ustalenia dokonywane systematycznie przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, nadal potwierdzają praktykę uniemożliwiania przez Służbę Więzienną nawiązania kontaktu telefonicznego tymczasowo aresztowanego z podmiotami, o których mowa w art. 215 § 1 k.k.w. (AŚ w G . , A Ś w M . , A Ś w O . , Z K w N . , Z K w K . , Z K w W . , Z K w S . , Z K w J .) .

Dyrektor Generalny Służby Więziennej w piśmie z dnia 15 grudnia 2011 r. i z dnia 12 marca 2012 r. (BDG(k)-0912-21/11/409) wskazał, iż Służba Więzienna nie zezwala na kontakt telefoniczny tymczasowo aresztowanych z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym, przyjmując, że art. 217c k.k.w. znajduje zastosowanie

także do tych podmiotów, a udzielenie zezwolenia na kontakt telefoniczny mógłby narazić funkcjonariuszy Służby Więziennej na odpowiedzialność karną z art. 231 k.k.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.) zwracam się do Pana Ministra o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Łowcy wprawy szkodliwej

Janusz Jędrzejko